

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu**

Poznań, dnia 27 maja 2011 r.

**Pan
Jerzy Dłużak
Dyrektor Domu Pomocy Społecznej
w Poznaniu**

LPO-4114-01-09/2011
I/11/002

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 roku o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu przeprowadziła w DPS Społecznej w Poznaniu (DPS) kontrolę zapewnienia dostępu do świadczeń zdrowotnych jego mieszkańcom w okresie od 1 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 16 maja 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Dyrektorowi niniejsze:

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie, pomimo stwierdzonych uchybień, działania DPS w zakresie stanowiącym przedmiot niniejszej kontroli.

1. DPS działa na podstawie zezwolenia Wojewody Wielkopolskiego z dnia 25 lutego 2009 r. Przeznaczony jest dla 170 osób przewlekle somatycznie chorych, w dwóch oddziałach w Poznaniu: przy ul. S. Konarskiego 11/13 (dla 96 osób) i przy ul. L. Zamenhofa 142 a (dla 74 osób). Na przyjęcie do obu oddziałów oczekiwało, według stanu na dzień 31 grudnia 2009 r. – 181 osób i na 31 grudnia 2010 r. – 176 osób. Przyjęcie osób oczekujących odbywało się przy uzgodnieniu kolejności przyjęć z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Poznaniu oraz po przeprowadzeniu przez pracowników socjalnych DPS wywiadu aktualizującego.

2. Prawa mieszkańców zostały określone w obowiązującym w DPS regulaminie organizacyjnym, z którym mieszkańcy byli zapoznawani w dniu przyjęcia, co potwierdzali stosownym oświadczeniem. NIK zwraca jednak uwagę, że regulamin organizacyjny zawierający prawa mieszkańców DPS oraz informacja o przyjmowaniu mieszkańców przez Dyrektora zostały uwidocznione w miejscu ogólnie dostępnym dopiero w trakcie kontroli NIK.

Mieszkańcy mieli możliwość spotkania się z Dyrektorem oraz pracownikami DPS nie tylko podczas dyżurów, ale także na spotkaniach, podczas których zarówno mieszkańcy jak

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

i pracownicy zgłaszali problemy i zagadnienia dotyczące spraw z życia w DPS. W latach 2009-2010 odbyło się 11 takich spotkań.

Składane do Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Poznania skargi były rozpatrywane w terminie wyznaczonym zarządzeniem Prezydenta Miasta Poznania w sprawie trybu ewidencjonowania, rozpatrywania i załatwiania skarg i wniosków przez (...) miejskie jednostki organizacyjne.

3. Szczegółowym badaniem objęto treść 25 losowo wybranych indywidualnych planów wsparcia sporządzonych dla mieszkańców DPS, z których 23 sporządzono zgodnie z przepisem § 2 ust. 4 rozporządzenia z dnia 19 października 2005 r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz. U. Nr 217, poz. 1837) w terminie do 6 miesięcy od dnia przyjęcia mieszkańca, jeden z planów sporządzono po upływie 7 miesięcy od daty przyjęcia i w jednym przypadku nie sporządzono go do dnia kontroli (nie minęło w tym przypadku 6 miesięcy od daty przyjęcia).

Wszystkie objęte badaniem plany zawierały analizę sytuacji socjalnej mieszkańców, oraz ich potrzeb, opis kontaktów z innymi mieszkańcami i pracownikami DPS. W żadnym z planów nie zawarto natomiast oceny stanu zdrowia i pielęgniarstwa oceny stanu zdrowia, ani oceny kondycji finansowej mieszkańca z uwagi na odnotowywanie danych dotyczących stanu zdrowia w innych dokumentach – w dokumentacji medycznej lekarza podstawowej opieki zdrowotnej oraz w raportach pielęgniarstwa. Brak informacji w zakresie kondycji finansowej Pan Dyrektor wyjaśnił samodzielnością mieszkańców w gospodarowaniu środkami finansowymi.

W 21 planach określone zostały cele do osiągnięcia przez poszczególnych mieszkańców, natomiast brak określenia tych celów w 3 planach wsparcia wynikał z przyczyn dotyczących stanu zdrowia mieszkańców. W 17 planach sformułowane zostały cele do osiągnięcia dla pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego. Przyczyny dla których w pozostałych 7 planach nie zostały sformułowane wprost cele do realizacji przez pracowników tego zespołu Pan Dyrektor wyjaśniał nieprecyzyjnym sposobem zapisów w planach. Uwagi dotyczące sposobu realizacji planów wsparcia odnotowano dla 23 mieszkańców.

NIK pozytywnie ocenia wydanie przez Pana Dyrektora – w celu ujednolicenia treści planów – pisma skierowanego do pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego, wskazującego elementy jakie powinien zawierać każdy z planów.

4. NIK pozytywnie ocenia zapewnienie mieszkańcom pomocy w podstawowych czynnościach życiowych, udziału w terapii zajęciowej i podnoszenia sprawności oraz pielęgnacji. Pracownicy zespołu terapeutyczno – opiekuńczego udzielali pomocy w czynnościach życiowych, między innymi przy spożywaniu posiłków, utrzymywaniu porządku w pokojach, załatwianiu spraw urzędowych. Dyrektor nie powołał zespołu rehabilitacyjnego, jednak zatrudnieni instruktorzy rehabilitacji ruchowej zapewniali (zgodnie z zaleceniami lekarskimi oraz przy uwzględnieniu chęci i zgody mieszkańca) indywidualne i grupowe zajęcia gimnastyczne, rehabilitacyjne i usprawniające. Na podstawie zleceń lekarskich wykonywano zabiegi fizykoterapeutyczne. Instruktorzy terapii zajęciowej prowadzili różnorodne zajęcia twórcze, muzyczne i rekreacyjne dla mieszkańców w miejscu – w pomieszczeniach specjalnie do tego celu przeznaczonych i poza DPS. Zatrudnieni

psychologowie i pracownicy socjalni zapewniali realizację zadań określonych w celach zawartych w planach wsparcia.

Zatrudnione w DPS pielęgniarki i opiekunowie wykonywali wszelkie czynności pielęgnacyjne: kąpiele, mycie głowy, golenie, obcinanie paznokci, nawilżanie ciała i toaletę przeciwoodleżynową. Wszystkie usługi były wykonywane po uzyskaniu zgody mieszkańca.

5. Pozytywnie ocenić należy, zdaniem NIK zapewnienie w DPS, zgodnie z przepisem § 6 ust. 1 pkt 2 lit. d) i e) rozporządzenia w sprawie domów pomocy, zarówno pomieszczeń do terapii zajęciowej, gimnastyki, rehabilitacji i fizykoterapii, przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo i wyposażonych w sprzęt do ćwiczeń i fizykoterapii, jak i dyżurek pielęgniarskich przystosowanych na potrzeby gabinetu medycznej pomocy doraźnej.

6. Poziom zatrudnienia pracowników socjalnych, pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego i psychologów w przeliczeniu na liczbę etatów czynił zadość przepisowi § 6 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej w zakresie liczby tych pracowników w stosunku do liczby mieszkańców.

Negatywnie, zdaniem NIK, ocenić należy natomiast nieobjęcie szkoleniami w zakresie praw mieszkańca DPS oraz kierunków prowadzonej terapii a także metod pracy z mieszkańcami, wszystkich pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego. Wbrew przepisowi § 6 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej łącznie 10 osób spośród 79 członków zespołu terapeutyczno – opiekuńczego nie zostało przeszkolonych w ciągu 2 lat w zakresie wymaganym wskazanym przepisem.

7. NIK pozytywnie ocenia zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń zdrowotnych przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej oraz lekarzy specjalistów. Lekarz podstawowej opieki zdrowotnej udzielał świadczeń w DPS, natomiast do lekarzy specjalistów, z których usług mieszkańcy korzystali w ramach posiadanego ubezpieczenia zdrowotnego, zapewniony został transport. Objętych szczegółowym badaniem 25 mieszkańców korzystało ze świadczeń lekarza poz w DPS w 2009 r. 448 razy, a w 2010 r. 724 razy. Z usług 14 rodzajów lekarzy specjalistów objęci szczegółowym badaniem mieszkańcy korzystali łącznie w 2009 r. i 2010 r. 54 razy, ponadto jeden mieszkaniec realizował w 2010 r. cotygodniowe wizyty u logopedy.

8. Opieka pielęgniarska zapewniona była poprzez zatrudnianie 23 pielęgniarek na 17 etatów; we wszystkie dni tygodnia oraz w dni świąteczne, a także w godzinach od 18.30 do 6.30 Dyrektor zapewnił mieszkańcom dostęp do świadczeń pielęgniarskich, między innymi iniekcji dożylnych, domięśniowych i podstawowych, EKG, zmian opatrunków, badanie poziomu cukru, zakropienia uszu i oczu. Z badania przeprowadzonego na próbie 25 mieszkańców wynikało, że w 2009 r. pielęgniarki wykonały 4.778 zabiegów, a w 2010 r. wykonały 6.283 zabiegów. Wszystkie pielęgniarki posiadały prawo wykonywania zawodu, 10 pielęgniarek posiadało zaświadczenia o ukończeniu szkoleń i kursów w zakresach związanych z pracą w DPS.

Na wynagrodzenie pielęgniarek w 2009 r. wydatkowano 525.168,26 zł, a w 2010 r. wydatkowano 596.877,08 zł.

Pozytywnie NIK ocenia to, że Pan Dyrektor podejmował działania w celu zapewnienia mieszkańcom opieki pielęgniarstwa na zasadach wynikających z powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego (Narodowy Fundusz Zdrowia), bez ponoszenia dodatkowych kosztów wynagrodzenia. Do dnia kontroli okazały się one jednak nieskuteczne.

9. DPS działał w oparciu o plan finansowy przekazywany do realizacji przez Urząd Miasta Poznania, a środki na realizację wydatków były przekazywane do DPS w wysokościach i terminach określonych w harmonogramie przekazywania środków.

Znaczącą kwotę stanowiły zaległości z tytułu opłat za pobyt w DPS (w 2010 r. 30.573,87 zł, na 31 marca 2011 r. 33.993,20 zł) a także opłat za lekarstwa mieszkańców (w 2010 r. 12.904,73 zł, na 31 marca 2011 r. 11.784,66 zł). Podejmowane przez Pana Dyrektora działania (kierowanie comiesięcznych pism do Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Poznaniu - MOPR) nie skutkowały wydaniem przez Dyrektora MOPR decyzji nakładających obowiązek zapłaty zaległości.

Wydatki w 2009 r. i 2010 r. nie przekroczyły wysokości przewidzianych w planach finansowych.

Przedstawiając Panu Dyrektorowi powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) przeszkolenie wszystkich pracowników zespołu terapeutyczno – opiekuńczego w zakresie praw mieszkańców oraz kierunków prowadzonej terapii, a także metod pracy z mieszkańcami,
- 2) terminowe sporządzanie indywidualnych planów wsparcia mieszkańców,
- 3) kontynuowanie starań w celu zapewnienia świadczeń pielęgniarstwa finansowanych na zasadach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego,
- 4) kontynuowanie działań w celu wyegzekwowania zaległości z tytułu opłat za pobyt w DPS i opłat mieszkańców za leki.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Dyrektora w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Dyrektorowi prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.